

Yeni Medyada Nefret Söylemleri: İnternet Haberciliğinde Kullanıcı Yorumlarına Yönelik Bir İçerik Analizi

Hate Speech in New Media: A Content Analysis of User Comments in Online Journalism

Burak İLİ

Öğretim Görevlisi, Iğdır Üniversitesi, Iğdır Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu

 <https://orcid.org/0000-0003-2816-101X> burakili34@gmail.com

Öz

Bu çalışma, yeni medya ortamlarında kullanıcı yorumları aracılığıyla üretilen nefret söylemi biçimlerini analiz etmeyi ve bu söylemlerin dijital kamusal alandaki görünürlüğünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, 5 Haziran–5 Temmuz 2025 tarihleri arasında kullanıcı yorumlarına açık olan internet haberciliği örnekleri (Haberler.com ve Ensonhaber) ile Facebook sayfaları (Haber7 ve Onedio) üzerinden amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 20 haber içeriğine yapılan 603 kullanıcı yorumu, nitel içerik analizi tekniğiyle incelenmiştir. Veriler, tematik analiz yaklaşımı doğrultusunda, yorumlayıcı ve esnek bir biçimde MAXQDA 24 yazılım programı aracılığıyla çözümlenmiştir. Bulgular, kullanıcı yorumlarında en sık rastlanan nefret söylemi biçimlerinin aşağılama/hakaret, cinsel ima/saldırı ve siyasal temelli nefret söylemleri olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, cinsiyet, etnik kimlik, inanç, cinsel yönelim ve fiziksel görünüm gibi kırılgan alanlara yönelik nefret dolu ve ötekileştirici ifadeler, yeni medyada etkileşimin sunduğu anonimlik ve denetimsizlik ortamında daha görünür hale gelirken, yeni medya platformlarının ifade özgürlüğünü teşvik eden yapısı ile içerik denetimi ve sosyal ağların sorumluluğunu etkin şekilde üstlenmemesi, bu tür ayrımcı ve saldırgan söylemlerin sistematik biçimde üretilip yayılmasına zemin hazırlamaktadır. Mevcut araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda yeni medyada nefret söylemiyle mücadelede yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi, yeni medya okuryazarlığının yaygınlaştırılması, internet haber platformları ve sosyal medya ağlarının politikalarının daha sorumlu bir çerçevede yeniden yapılandırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: nefret söylemi, yeni medya, internet haberciliği, kullanıcı yorumları, MAXQDA 24

Abstract

This study aims to analyze the forms of hate speech produced through user comments in new media and to reveal the visibility of these discourses in the digital public space. Within the scope of research, a total of 603 user comments on 20 news articles—selected via purposive sampling from online journalism platforms (Haberler.com and Ensonhaber) and Facebook pages (Haber7 and Onedio)—were examined using qualitative content analysis. The data, collected between June 5 and July 5, 2025, were analyzed thematically through an interpretive and flexible approach using MAXQDA 24 software. The findings show that the most common forms of hate speech include humiliation/insult, sexual innuendo/assault, and politically motivated hate speech. Additionally, hateful and exclusionary expressions targeting gender, ethnicity, religion, sexual orientation, and physical appearance have become increasingly visible due to the anonymity and lack of oversight in interactive new media environments. While these platforms encourage freedom of expression, their inadequate content moderation and reluctance to assume social responsibility contribute to the spread of discriminatory discourse. This study underscores the urgent need to combat hate speech through stronger legal frameworks, the promotion of digital media literacy, and the implementation of more accountable content policies on online news and social media platforms.

Keywords: hate speech, new media, online journalism, user comments, MAXQDA 24

Atıf / Cite as: İli, B. (2025). Yeni Medyada Nefret Söylemleri: İnternet Haberciliğinde Kullanıcı Yorumlarına Yönelik Bir İçerik Analizi. *KİLAD*, (26), 127-147.

Geliş Tarihi / Received: 12.07.2025 **Kabul Tarihi / Accepted:** 03.09.2025

Giriş

Yeni medya çağında internet, bireyler ve gruplar arasında kolay erişim, anonimlik ve çok sayıda bağlantı olanağı sunarak dijital kamusal alanı demokratik katılıma uygun bir zemin hâline getirmiştir. Ancak bu ortamların sağladığı ifade özgürlüğü olanakları, denetimsiz kullanım pratikleri ve anonim kullanıcı profilleriyle birleştiğinde, nefret söyleminin hızla yayılmasına elverişli bir yapı ortaya çıkarmaktadır. Anonimlik hissi ve dijital platformların zayıf içerik denetim mekanizmaları, kullanıcıların hukuki boşlukları istismar ederek nefret içerikli paylaşımları ifade özgürlüğü çerçevesinde meşrulaştırmasına zemin hazırlamaktadır.

İnternet haberciliği, sosyal medya platformları ve forumlar nefret söyleminin üretildiği ve dolaşıma sokulduğu başlıca mecralar hâline gelmiştir. Özellikle kullanıcıların sahte ya da anonim hesaplar aracılığıyla yorum yapabilmesi, denetim ve yaptırım eksikliğiyle birleştiğinde; cinsiyetçi, aşağılayıcı, etnik ya da siyasal temelli nefret söylemlerinin hem görünürlüğünü artırmakta hem de bu tür söylemlerin normalleşmesine yol açmaktadır. Son yıllarda yeni medya platformlarında nefret temelli içeriklere ve bu içeriklerin yol açtığı suçlara dair kayda değer bir artış gözlemlenmektedir (Mullah ve Zainon, 2021). Bu platformlar, kullanıcıların farklı görüşlerini ifade edebilmesine imkân tanısa da söz konusu özgürlük zaman zaman suistimal edilmekte; nefret söylemi, şiddet içerikli mesajlar ve saldırgan dilin yaygınlaşması sonucunu doğurmaktadır.

Nefret söylemi literatürü incelendiğinde, araştırmaların büyük ölçüde bu tür içeriklerin tespiti ve sınıflandırılmasına odaklandığı görülmektedir (Gitari vd., 2015; Jahan ve Oussalah, 2023; Kapil ve Ekbal, 2020; MacAvaney vd., 2019; Pitsilis vd., 2018; Yigezu vd., 2025). Bununla birlikte, son yıllarda sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla birlikte nefret söyleminin sosyal ağlardaki etkilerini ele alan çalışmalar da artış göstermektedir (Anjum ve Katarya, 2024; Barth et al., 2023; Gracia-Calandín ve Suárez-Montoya, 2023; Matamoros-Fernández ve Farkas, 2021; Walter, 2022). Bu bağlamda, nefret söylemi kavramı yalnızca hukuki ve siyasal bir mesele olmanın ötesinde, bilgi üretim süreçleri açısından da önemli bir anlam ve işlev taşımaktadır. Kavramın çok yönlü yapısı, kamu söylemi, dilbilim, beşerî bilimler, sosyal bilimler ve hukuk gibi birçok disiplinde güçlü bir karşılık bulmakta ve kapsamlı tartışmalara konu olmaktadır (Kindermann, 2023, s. 813).

Bu araştırmanın da odaklandığı yeni medya ortamlarında nefret söylemi; haber siteleri, kullanıcı yorumları, forumlar, e-posta aracılığıyla iletilen saldırgan içerikler, dijital oyunlar, arama motorları ve sosyal medya uygulamaları gibi çeşitli dijital mecralarda farklı biçimlerde dolaşıma girmektedir (Taş, 2017, s. 61). Bu tür içeriklerin yaygınlaşmasında, ifade özgürlüğünün geniş ve esnek yorumlanması önemli bir rol oynarken, bir diğer belirleyici unsur ise internet ortamının büyük ölçüde denetim dışında kalması ve içeriklerin kontrol edilmesinde karşılaşılan yapısal zorluklardır. Bireyler ya da topluluklar, ifade özgürlüğü söylemini ve mevcut yasal boşlukları kullanarak nefret içerikli paylaşımlarda bulunabilmekte; bu tür ifadeleri meşru ve haklı bir iletişim biçimi olarak sunabilmektedirler (Alkiviadou, 2019). Bu çalışma, yeni medya ortamlarında kullanıcı yorumları aracılığıyla biçimlenen nefret söylemini ve türlerini tematik olarak analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Yeni medya ortamlarında kullanıcı yorumlarında nefret söylemi hangi biçimlerde ortaya çıkmaktadır?
2. Kullanıcı yorumları üzerinden değerlendirildiğinde, yeni medya platformları nefret söylemi açısından nasıl bir kamusal tartışma alanı sunmaktadır?

Araştırma sorularına yanıt aramak amacıyla, seçilen internet haber sitelerinde (Haberler.com ve Ensonhaber) ve Facebook üzerindeki popüler haber ve içerik sayfalarında (Haber7 ve Onedio) yapılan haberlerdeki okuyucu/kullanıcı yorumları nitel bir içerik analizine

tabi tutularak; bu yorumlar üzerinden nefret söyleminin nasıl ifade edildiği ve hangi temalar etrafında şekillendiği incelenecektir.

1. Nefret Söylemi

Aşırılık, hoşgörü ve ifade özgürlüğü arasındaki ilişkiler, oldukça karmaşık ve hassas bir dengeye işaret etmektedir. İfade özgürlüğünün sınırlarını zorlayan aşırılıklar uzun süredir varlığını sürdürmekte olup, bu tür söylemlerle mücadele çabaları, diğer temel hak ve özgürlükler gözetilerek, dikkatli ve ölçülü bir şekilde yürütülmelidir. Bununla birlikte, günümüzün siyasal iklimi ve dijital teknolojilerin sağladığı hızlı yayılma olanakları, aşırılık içeren nefret söyleminin çağdaş toplumu tehdit eden ya da zorlayan bir unsur haline gelmesine neden olmuştur (Guiora ve Park, 2017, s. 958). Bu durum, ifade özgürlüğü ile topluma veya bireylere yönelik zarar verme potansiyeli arasında hassas bir denge kurulması gerekliliğini gündeme getirmektedir. Söz konusu denge, bir yandan çoğulcu demokrasinin gereği olarak farklı görüşlerin ifade edilmesine olanak tanırken, diğer yandan bireylerin güvenliği ve toplumsal huzurun korunmasını hedeflemelidir. Günümüzde, nefret söylemi olarak değerlendirilebilecek ifadelerin tanımı ile bu tür söylemlere yönelik yaptırımlar, ülkeden ülkeye önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Hangi ifadelerin ifade özgürlüğü kapsamında kalacağı, hangilerinin nefret söylemi olarak sınıflandırılacağı ve bu söylemler için uygulanacak yaptırımlar konusunda evrensel bir standart bulunmamaktadır (Çelik, 2013, s. 206). Özellikle, ifade özgürlüğü kapsamı her ne kadar geniş olarak algılsa da belirli durumlarda bu hakkın kullanımına yönelik sınırlamalar getirilmesi gerekli görülebilir. Düşünce özgürlüğünden farklı olarak, ifade özgürlüğü mutlak nitelikte bir hak değildir ve bazı meşru amaçlar doğrultusunda sınırlandırılabilir (Weber, 2009, s. 1).

Nefret söylemi kavramına ilişkin literatürde farklı tanımlamalar bulunmakla birlikte, bu kavramın üzerinde uzlaşıya varılmış ortak bir tanımla henüz oluşturulamamıştır (Howard, 2019). Genel olarak nefret söylemi; ırk, etnik köken, renk, cinsiyet, cinsel yönelim, milliyet, ideoloji veya din gibi belirli kimlik kategorilerine dayanarak bireyleri ya da toplumsal grupları aşağılayan, küçük düşüren ya da hedef gösteren söylemler bütünü olarak tanımlanabilir (Zhang ve Luo, 2018). Bununla birlikte, nefret söylemi yalnızca bu tür ifadeleri değil; aynı zamanda korkutma, yıldırma, taciz, kötüye kullanma ve ayrımcılık gibi sonuçları da içermektedir. Bu yönüyle, toplumsal eşitsizlikleri yeniden üreten ve baskı ilişkilerini meşrulaştıran bir sosyal hiyerarşi inşasına katkıda bulunmaktadır. Öte yandan, nefret söyleminin özellikle Batı toplumlarında ifade özgürlüğü sınırları içinde ortaya çıktığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Buna karşılık, ifade özgürlüğüne saygı göstermeyen otoriter siyasal rejimlerde nefret söylemi çoğunlukla doğrudan bir sindirme ve kontrol aracı olarak kullanılmaktadır (Paz vd., 2020, ss. 1-2). Ek olarak nefret söylemi; korku yaratmayı, sindirmeyi, taciz ve istismarı teşvik etmeyi ve ayrımcılığı körüklemeyi amaçlayan bir dizi yayıcı, alıcı, mesaj, kanal ve etkileşim biçimini içerir (Leets, 2002). Üstelik bu unsurlar, yalnızca iletilen içerikle sınırlı kalmayıp, söylemin toplumsal etkileri ve bireysel düzeydeki yorumlarıyla birlikte değerlendirilmelidir.

Nefret söylemi tespitine yönelik artan araştırmalar, dijital ortamlarda yer alan metinlerdeki nefret içerikli ifadelerin belirlenmesini amaçlayan çalışmalardır. Bu çalışmaların büyük çoğunluğu, doğal dil işleme (Natural Language Processing - NLP) ve makine öğrenimi (Machine Learning - ML) gibi ileri düzey teknolojik yaklaşımlardan yararlanarak yürütülmektedir (Rawat vd., 2024, s. 2). Doğal dil işleme, bilgisayar bilimi, dilbilim ve yapay zekâ disiplinlerinin kesişiminde yer alan ve temel olarak bilgisayarların insan dilini anlaması, analiz etmesi ve üretmesine imkân tanıyan yöntemleri kapsamaktadır (Reshamwala vd., 2013). NLP teknolojisi, kullanıcıların metin tabanlı iletişimlerinde yazdıkları ifadelere dayanarak anlamlı kelime ve deyimlerin önerilmesini sağlamakta ve bu yönüyle yalnızca nefret söyleminin tespitinde değil; aynı zamanda metin analitiği, otomatik çeviri, sohbet botları gibi

çeşitli uygulama alanlarında da etkin biçimde kullanılmaktadır (Moy vd., 2021, s. 931). Makine öğrenimi ise bilgisayarlara, açık bir şekilde programlanmaksızın veri yoluyla öğrenme ve tahminde bulunma yetisi kazandırmayı amaçlayan yapay zekâ alt dalıdır (Alpaydin, 2020). Nefret söylemiyle mücadele kapsamında, doğal dil işleme ve makine öğrenimi teknikleri sosyal medya platformlarının içerik denetimi ve topluluk kuralları çerçevesinde otomatik moderasyon sistemlerini güçlendirmek amacıyla kullanılabilir. Bu sistemler, kullanıcıları korumaya yönelik önleyici mekanizmalar geliştirerek, nefret içerikli paylaşımları tespit edip müdahale edebilme potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte, bu teknolojilerin yanlış pozitif sonuçlar üretme olasılığı gibi sınırlılıkları da dikkate alınmalı ve teknolojik araçların insan denetimiyle birlikte düşünülmesi gerektiği unutulmamalıdır.

Sürekli tekrar eden içerikleri ve barındırdığı potansiyel şiddet unsurlarıyla nefret söylemi, toplumda din, dil, ırk ya da cinsel yönelim gibi farklılıklar üzerinden ayrışan gruplara yönelik saygı ve hoşgörünün azalmasına neden olur. Bu süreç, nefret söylemini üreten grupların kendi kimliklerini yeniden tanımlamalarına ve bu söylem üzerinden bir aidiyet inşa etmelerine olanak tanır. Öte yandan, nefret söyleminin yarattığı gerilim ortamı, toplumsal çatışmaları tetikleyerek zamanla nefret suçlarının ortaya çıkmasına zemin hazırlar (Bilge, 2016, s. 5). Nefret söylemine ve nefret suçlarına karşı yeterli önleyici tedbirlerin alınmaması, barış ve toplumsal uyum çabalarını zayıflatarak, yeni gerginliklerin ve çatışmaların ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Medyanın dijitalleşmesi ve sosyal ağların yaygınlaşması, sıklıkla azalan güvenilirlik, denetimsiz bilgi akışı ve belirsiz yasal-etik çerçevelerle birlikte değerlendirildiğinde, nefret söyleminin daha hızlı ve etkili biçimde yayılmasına katkı sağlamıştır. Bu durum, toplumsal korkuyu, ayrışmayı ve dışlanmayı teşvik eden bir dijital iklimin oluşmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla, daha güvenli, kapsayıcı ve etik ilkelere dayalı bir dijital alan inşa etme çabaları artık bir ayrıcalıktan öte, demokratik toplumların sürdürülebilirliği açısından temel bir zorunluluk olarak görülmelidir (Sançanın vd., 2025).

2. Yeni Medyada Nefret Söylemi

Günümüzde sosyal ve iletişimsel etkileşimlerin büyük ölçüde medya ortamları üzerinden gerçekleşmesi, gündelik dilde yer alan nefret içerikli ifadelerin ideolojik olarak yayılmasını önemli ölçüde kolaylaştırmıştır. Özellikle sosyal ağlarda karşılaşılan nefret söylemleri, yeni medyanın denetimden uzak ve kullanıcı temelli yapısı nedeniyle kontrolsüz bir biçimde yayılmakta ve bireylerin etik anlayışına bırakılmaktadır (Yanık, 2017, s. 372). Sosyal medyada nefret söylemi; cinsiyet, cinsel yönelim, milliyet, din, dil ve ırk gibi kimlik temelli farklılıklar üzerinden birey ya da gruplara yönelik aşağılayıcı, hakaret içeren ya da olumsuz ifadelerin çeşitli dijital platformlarda dile getirilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Bu tür söylemler, yalnızca bireyleri hedef almakla kalmayıp, toplumsal düzeyde psikolojik şiddeti körüklemekte; nefret duygularının beslenmesine, ayrımcılığın derinleşmesine, önyargıların güçlenmesine ve insan hakları ihlallerinin artmasına neden olabilmektedir. Sosyal medyanın geniş erişim kapasitesi göz önüne alındığında, bu söylemlerin etkisi çok daha yaygın ve yıkıcı olabilmektedir (Büyüktanır vd., 2025, s. 687).

Yeni medyanın etkileşim temelli yapısı, nefret söyleminin paylaşıldıktan sonra kullanıcılar tarafından hızla yayılmasına ve geniş kitlelere ulaşmasına olanak tanımaktadır. Bu durum, nefret söyleminin hem üretimini hem de erişilebilirliğini kolaylaştırarak söylemin daha görünür ve etkili bir biçimde dolaşıma girmesine neden olmaktadır (Binark, 2010, s. 26). Yeni medya araçlarına pek çok farklı platform aracılığıyla kolayca erişilebilmesi, düşük maliyet, zaman kavramının esnemesi ve karşılıklı etkileşimin yarattığı özgüven sayesinde bireyler, daha proaktif bir tutumla kendilerini ifade etmeye başlamıştır. Bu durum sosyal anlamda daha geniş çaplı bir toplumsallaşmayı mümkün kılarken, aynı zamanda demokrasi ve özgürlükler arasındaki hassas dengenin ifade biçimi ve üslup açısından farklı boyutlara kaymasına neden

olmaktadır. Bilginin değerinin azalması ve kültürel yozlaşmanın etkileriyle ortaya çıkan nefret söylemi ise, yeni medya araçlarının kullanımında ve içerik üretim süreçlerinde ciddi bir sorun olarak gündeme gelmektedir (Bulunmaz, 2015, s. 86).

Yeni medya teknolojileri, bir yandan bireylerin düşüncelerini özgürce ifade edebilmelerine olanak tanıyarak demokratik katılımı desteklerken, diğer yandan denetimsiz ve anonim yapıları sayesinde nefret söyleminin yayılmasını kolaylaştıran bir zemin sunmaktadır (Baurjan ve Janat, 2024, s. 72). Bu çift yönlü işlev, dijital alanın hem özgürleştirici hem de potansiyel olarak zararlı etkilerini bir arada barındıran karmaşık bir yapı haline gelmesine neden olmaktadır. İnternet ortamında yer alan nefret söylemleri yeni bir olgu olmamakla birlikte, geleneksel medyaya kıyasla daha geniş bir görünürlük kazanmış ve çok daha hızlı biçimde yayılma imkânı bulmuştur (Karaman ve Işıklı, 2016, s. 140). Sosyal medya, nefret söyleminin doğrudan kaynağı değil, yalnızca taşıyıcısıdır. Nefret söylemi esasen, toplumun sosyal, kültürel ve siyasal yapısı ile tarihsel birikimi, gelenekleri ve değerler sistemi içerisinde üretilen bir olgudur (Varış ve Avşar, 2022, s. 353).

Sosyal ağlar üzerinden nefret söyleminin paylaşılması, yeniden paylaşılması ya da mesajlara verilen yanıtlar yoluyla bu tür içeriklerin dolaşıma sokulması mümkündür. Sosyal medya platformları yalnızca bu içeriklerin yayıldığı yerler değil, aynı zamanda saldırıların planlandığı, organize edildiği ve yürütüldüğü alanlar olarak da işlev görebilmektedir (Chetty ve Alathur, 2018). Özellikle benzer düşüncelere sahip kullanıcıların bir araya geldiği yankı odaları, nefret içeriklerinin pekiştirildiği, siyasi inançların radikalleştiği ve toplumsal kutuplaşmanın derinleştiği ortamlar yaratmaktadır (Boutyline ve Willer, 2017). Brown (2018), çevrimiçi nefret söyleminin daha spontane ve anlık bir biçimde ortaya çıktığını, sosyal medya aracılığıyla daha geniş kitlelere ulaştığını ve kalıcı olarak erişilebilir olduğunu ifade etmektedir. Sokakta gerçekleşen sözlü bir saldırı zamanla unutulabilirken, dijital ortamda gerçekleşen saldırılar hem mağdur hem de fail açısından kalıcı bir iz bırakmakta, akran çevreleri tarafından sürekli erişilebilir olmaktadır. Bu tür içerikler, herhangi bir zamanda yeniden gündeme gelebilir, hızla yayılabilir ve kontrol altına alınması güç bir hal alabilir. Çevrimiçi nefrete maruz kalmanın ve bu tür deneyimlerin, bireylerde depresyon, kaygı, kendinden şüphe duyma ve özgüven düzeylerinde olumsuz etkiler yarattığı bilinmektedir (Dreißigacker vd., 2024, s. 2).

Yeni medya, gelişmiş teknolojik altyapısı ve çok yönlü etkileşim olanakları sayesinde bilgi ve iletişimin yayılma hızını ve kapsamını olağanüstü bir biçimde artırmıştır. Bu yapısal özellikleri, nefret söyleminin yayılmasını kolaylaştıran önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır. Özellikle kullanıcıların aktif içerik üreticisi konumunda olması, yeni medyayı sadece pasif bir tüketim alanı olmaktan çıkarıp, demokratik katılımın ve ifade özgürlüğünün genişletildiği bir platform haline getirmiştir. Ancak bu demokratik görünüm, beraberinde birtakım paradoksal sonuçlar da doğurmaktadır. Nefret söylemi gibi zararlı ve toplumsal barışı tehdit eden içeriklerin, üretici ve kullanıcılar tarafından normalleşmesi ve meşrulaşması bu alanlarda giderek artan bir sorun halini almıştır (Vardal, 2016). Yeni medya ortamlarında, geleneksel medyanın aksine içerik üretim ve yayılım süreçlerinin merkezileşmemiş olması, kontrol mekanizmalarının etkinliğini sınırlamaktadır. Dijital platformların içerik denetimi ve moderasyon mekanizmalarındaki yetersizlikler, nefret söyleminin görünürlüğünü artırmakta ve bu tür ifadelerin toplumsal kabulünü kolaylaştırmaktadır. Ayrıca, kullanıcıların platformlarda anonim ya da yarı anonim kimliklerle var olabilmeleri, sorumluluk algısını azaltarak nefret söyleminin yaygınlaşmasına zemin hazırlamaktadır. Anonimlik, kullanıcıların sosyal ve hukuki yaptırımlardan kaçınabilmelerini sağlarken, aynı zamanda sorumsuzca ve saldırgan bir dil kullanma eğilimini artırmaktadır.

Demokratik katılım ve ifade özgürlüğü gibi temel değerlerin desteklenmesinde önemli bir potansiyele sahip olan yeni medya, aynı zamanda nefret söyleminin yaygınlaşması ve

normalleşmesi bakımından ciddi riskler barındıran, karmaşık ve çelişkili bir mecra olarak karşımıza çıkmaktadır. Sonuç olarak, yeni medya ortamlarında nefret söylemiyle mücadelede sadece teknik ve hukuki düzenlemelerin değil, aynı zamanda toplumsal farkındalık artırma, medya okuryazarlığı ve etik değerlerin geliştirilmesine yönelik çok boyutlu stratejilerin benimsenmesi gerekmektedir. Böylece, yeni medyanın sunduğu demokratik olanaklar korunurken, nefret söyleminin toplumsal etkileri minimize edilebilir.

3. İnternet Haberciliğinde Nefret Söylemi

İnternet haberciliğinin yaygınlaşmasıyla birlikte, habercilik anlayışı köklü bir dönüşüm geçirmeye başlamıştır. Haberlere küresel ölçekte erişim imkânı, etkileşim olanakları, çoklu ortam kullanımı, içeriklerin kişiselleştirilebilmesi ve anlık haber üretimi gibi dijital özellikler, geleneksel gazetecilik pratiklerini yeniden şekillendirmiştir (Pavlik, 2001). Özellikle kişiselleştirme, etkileşim ve çoklu ortam unsurları, kullanıcıların yalnızca haberi tüketen değil, aynı zamanda içeriğe doğrudan müdahale eden ve haber üretim sürecine aktif biçimde katılan bireyler hâline gelmelerine olanak tanımıştır. Bu durum, haberin tek yönlü aktarımından ziyade, katılımcı ve çok sesli bir medya ortamının oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Ortaya çıkan etkileşim olanağı, kullanıcıların düşüncelerini ifade etmesine ve diğer okuyucularla iletişim kurmasına olanak tanımıştır. Okuyucu yorumları, yalnızca haber içeriğine dair fikir beyan etmekle kalmayıp, farklı söylemlerin kamusal alanda görünürlük kazanmasına da aracılık etmektedir. Ancak bu etkileşimli yapı, ifade özgürlüğünü destekleyen olumlu bir gelişme olarak değerlendirilse de aynı zamanda nefret söylemlerinin hızla ve kolayca yayılmasına da zemin hazırlamaktadır (Öztürk, 2022, s. 516).

Günümüzde birçok haber ve yayın, manipülasyonun aracı hâline gelerek toplumu yönlendiren, kışkırtan ve bireylerin temel hak ve özgürlük alanlarına zarar veren söylemlere dönüşmektedir. Bu gelişmeler, medya alanında etik ilkelerin göz ardı edildiğini açıkça göstermektedir. Basın ve ifade özgürlüğü ilkesiyle yayın yaptığını iddia eden bazı medya organları, çoğulculuk anlayışını terk ederek farklı görüşleri, yaşam tarzlarını ve ideolojik duruşları dışlayıcı bir dil ile hedef hâline getirmekte; böylece nefret söylemlerinin yaygınlaşmasına zemin hazırlamaktadır (Kasım ve Tunç, 2022, s. 71). İnternet haberciliği bağlamında, kaynağı belirsiz ve doğruluğu teyit edilmemiş içeriklerden özel hayatın gizliliğini ihlal eden haberlere, nefret söylemlerinden cinsel içerikli yayınlara kadar pek çok etik ihlalle günlük olarak karşılaşmaktadır. Bu durumun en çarpıcı ve kaygı verici yönlerinden biri ise, söz konusu etik ihlallerin zamanla normalleşerek sıradanlaşmasıdır. Bu bağlamda, internet gazeteciliğinin daha şeffaf, güvenilir ve etik ilkelere dayalı bir yapıya kavuşturulması, yalnızca gazetecilik mesleğinin itibarı açısından değil, aynı zamanda toplumun doğru ve güvenilir bilgiye erişimi bakımından da hayati öneme sahiptir (Gönenç ve Kılıç, 2020, s. 104).

Haber sitelerinin yorum bölümleri, nefret söyleminin dolaşıma sokulduğu önemli mecralardan biri haline gelmiştir. Nefret söylemi üreticileri, bu alanları kullanırken çeşitli stratejilere başvurmakta; sıklıkla haber metinlerinin anlamını çarpıtarak yeniden ifade etmekte ve söylemi kendi ideolojik hedeflerine uygun biçimde dönüştürmektedir. Bu kişiler ya organize yapılar aracılığıyla koordineli bir şekilde hareket etmekte ya da bireysel inisiyatifleriyle nefret söylemini yaymaktadır (Erjavec ve Kovačić, 2012). Ayrıca, habercilikte ticarileşmenin etkisiyle birlikte nefret söylemi, sansasyonel ve dramatik öğelerle harmanlanarak kamuoyunun ilgisini çekme aracı hâline gelmiştir. Günümüz medya ortamında, haber içeriklerinin magazinleştirilmesi ve tabloidleşme eğilimi dikkat çekmektedir. Bu yaklaşım, nefret söylemini duygusal çağrışımlarla sunarak okurun tepkisel ilgisini artırmayı amaçlamakta; böylece haberin görünürlüğü ve tıklanma oranları yükseltilmektedir (Budak, 2023, s. 250). Bu bağlamda, nefret söylemi yalnızca ideolojik değil, aynı zamanda ticari amaçlarla da dolaşıma sokulmakta; medya

organları bu tür içeriklerle okuyucunun duygularını hedef alarak etkileşimi ve kazancı artırma stratejisi izlemektedir.

Gazetecilik pratiği, geçmişe kıyasla teknolojik gelişmelerin ve dijitalleşmenin etkisiyle köklü bir dönüşüm geçirmektedir. Geleneksel medya ortamlarında ağırlıklı olarak metin ve görsel içeriklerle sınırlı kalan haber üretim süreçleri, yeni medya platformlarında görsel, işitsel ve etkileşimli bileşenler gibi çoklu biçimsel öğelerin entegre edilmesiyle çok katmanlı ve karmaşık bir yapıya evrilmiştir. Bu dönüşüm, gazetecilerin haber üretiminde yalnızca tekil ve doğrusal anlatımlara bağlı kalmayıp, aynı zamanda çoklu modaliteler aracılığıyla kullanıcı deneyimini zenginleştirmelerini zorunlu kılmaktadır. Çevrimiçi haberlerde, metin içerisindeki hiperlinkler aracılığıyla okuyucuların farklı kaynaklara ve ilgili içeriklere yönlendirilmesi, geleneksel haber akışının aksine, doğrusal olmayan ve kullanıcı merkezli bir deneyim sunmaktadır. Bu doğrusal olmayan yapı, haber içeriklerinin çok katmanlı ve modüler bir biçimde organize edilmesine olanak tanımakta; böylelikle okuyucu, haber içeriği üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmakta ve kendi bireysel ilgi ve tercihlerine göre haber deneyimini şekillendirebilmektedir (Aktaş, 2007, s. 39). Bu bağlamda, internet haberciliği sadece içerik çeşitliliği ve kullanıcı katılımı açısından değil, aynı zamanda bilgi akışının doğası bakımından da radikal bir değişim göstermektedir. İnternet haberciliğinin etkileşim ve hız odaklı yapısı, nefret söylemi ve ayrımcı ifadelerin dijital ortamda kolayca dolaşıma girmesine zemin hazırlamaktadır. İnternet gazeteciliği ile sosyal medya platformları üzerinden paylaşılan içerikler, hem kullanıcılar arasında anlık ve geniş çapta yayılabilmekte hem de bu içeriklerin viral olma potansiyelini artırmaktadır. Bu durum, nefret söylemlerinin sadece bireysel sınırlar içerisinde kalmayıp, toplum genelinde hızlı ve yaygın etkiler yaratabilmesine olanak sağlamaktadır (Sabahçı, 2022, s. 25).

İnternet haber platformlarının algoritmik yapıları, kullanıcıların ilgi alanlarına göre özelleştirilmiş içerikler sunması sebebiyle, belirli gruplar arasında nefret söylemlerinin yoğunlaşmasına ve kutuplaşmanın derinleşmesine yol açabilmektedir. Bu da internet haberciliğinin demokratik katılım ve ifade özgürlüğü gibi olumlu yönlerinin yanı sıra, dezenformasyon ve nefret söyleminin yayılımı açısından ciddi riskler barındırdığını göstermektedir. Dolayısıyla, internet haberciliğinin hem teknik hem de etik açıdan yeniden ele alınması; içerik üretimi, dağıtımı ve kullanıcı etkileşimleri bağlamında kapsamlı düzenlemelerin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu sayede, dijital medya ortamında bilgi kirliliği ve nefret söylemi gibi olumsuzlukların önüne geçilerek, daha sağlıklı ve kapsayıcı bir haber ekosistemi oluşturulabilir.

4. Yöntem

Yeni medya ortamlarının sağladığı çok yönlü iletişim olanakları, bireylerin içerik üreticisine dönüşmesini kolaylaştırırken nefret söyleminin yayılmasına da zemin hazırlamaktadır. Özellikle internette yayın yapan haber sitelerinin yorum bölümleri, sosyal medya platformları ve forumlar, kullanıcıların kimliklerini gizleyerek görüş bildirebildiği alanlar haline gelmiş ve bu durum nefret söylemi içeren ifadelerin çoğalmasına neden olmuştur. Kullanıcı yorumları, yalnızca bireysel düşüncelerin dışavurumu değil, aynı zamanda toplumsal önyargıların ve kutuplaşmaların dijital ortamdaki yansıması olarak okunabilmektedir. Etkileşimli medya yapısı, beğeni, paylaşım ve yorum gibi araçlarla bu söylemlerin görünürlüğünü artırmakta, nefret içerikli ifadelerin normalleşmesine ve daha geniş kitlelere ulaşmasına neden olmaktadır.

Mevcut araştırma, yeni medya ortamlarında kullanıcı yorumlarının nefret söylemi bağlamında nasıl şekillendiğini ve hangi grupları hedef aldığını ortaya koyarak, yeni medyanın toplumsal eşitlik ve hoşgörü açısından taşıdığı riskleri görünür kılmayı amaçlamaktadır. Buna yönelik olarak çalışma, nitel bir araştırma yöntemi olan fenomenolojik desen ile

yapılandırılmıştır. Nitel araştırmalar, bireylerin, grupların veya toplulukların belirli bir olguya ilişkin anlamlandırma süreçlerini derinlemesine analiz etmeyi amaçlar (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu bağlamda, çalışmada nitel içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. İçerik analizi, yazılı ve görsel materyallerin belirli bir sistematik çerçevede incelenmesine olanak tanıyan bir çözümleme yöntemidir (Aziz, 2015, s. 133). Medya içeriklerinin biçimsel özelliklerini ve medya aracılığıyla iletilen mesajların etkilerini incelemek amacıyla, içerik analizi yöntemi sıklıkla başvurulan bir tekniktir (Gunter, 2012).

Araştırmanın veri setini, kullanıcı yorumları oluşturmuştur. 5 Haziran–5 Temmuz 2025 tarihleri arasında kullanıcı yorumlarına açık olan çevrimiçi haber mecralarından amaçlı örnekleme yöntemiyle toplam 20 haber belirlenmiştir. Örneklem, Türkiye’nin en çok etkileşim alan ve kullanıcı yorumlarına açık olan Haberler.com ve Ensonhaber adlı web sitelerinden seçilen 5’er haberin yanı sıra, Haber7 ve Onedio adlı haber platformlarının Facebook sayfalarından paylaşılan ve yoğun etkileşim alan 5’er haber olmak üzere toplamda 20 haber üzerinden oluşturulmuştur. Seçilen haberlerin her biri, kamuoyunda tartışma yaratan ve kullanıcılar arasında görüş ayrılığı doğurabilecek nitelikteki politik, toplumsal veya kültürel içeriklerden oluşmaktadır. Bu durum, nefret söyleminin gözlemlenebilmesi açısından zengin veri sunmuştur. Veri analizi sürecinde, fenomenolojik desenle uyumlu ve araştırmacının yorumlayıcı katkısını ön plana çıkaran esnek bir yaklaşım olarak Braun ve Clarke (2006) tarafından geliştirilen yansıtıcı tematik analiz yöntemi tercih edilmiştir. Bu doğrultuda analiz süreci, araştırmacının veriye aktif biçimde katılımını ve anlam üretme sürecindeki rolünü kabul eden bir perspektifle yürütülmüştür. Verilerin çözülmesi, Braun ve Clarke’ın önerdiği altı aşamalı analiz çerçevesine göre gerçekleştirilmiştir: (1) veriye derinlemesine aşinalık sağlama, (2) ilk kodların sistematik biçimde oluşturulması, (3) potansiyel temaların belirlenmesi, (4) temaların kapsamlı biçimde gözden geçirilmesi, (5) her temaya uygun isimlerin verilmesi ve açıklayıcı tanımların yapılması, (6) elde edilen bulguların raporlaştırılarak sunulması. Mevcut araştırma kapsamında, nefret söylemi olarak nitelendirilen toplam 447 yorum, MAXQDA 24 nitel veri analizi yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz süreci, öncelikle yorumların ayrıştırılması ve anonimleştirilmesiyle başlamış, ardından veriler açık kodlama yoluyla kodlanmıştır. Elde edilen toplam 603 kod, benzerlik ve ilişkilerine göre sınıflandırılarak temalar altında gruplandırılmıştır. Nefret söylemini tanımlamada, özellikle etnik kimlik, cinsiyet, din, mezhep, ideoloji ve yaşam tarzı gibi farklılıklara yönelik dışlayıcı, aşağılayıcı, düşmanlaştırıcı söylemler temel alınmıştır. Bu tematik analiz yoluyla, kullanıcı yorumlarında sıklıkla karşılaşılan nefret söylemi türleri, hedef gruplar ve söylemlerin etkileşim biçimleri belirlenmiştir. Böylelikle, yeni medya ortamlarının nefret söyleminin üretimi ve dolaşımı bağlamındaki rolüne dair niteliksel bir değerlendirme sunulması amaçlanmıştır.

5. Bulgular

Yeni medya ortamlarının etkileşim temelli yapısı, kullanıcıların yalnızca içerik tüketicisi değil, aynı zamanda aktif içerik üreticisi olarak konumlanmasına olanak tanımaktadır. Bu dönüşüm, yeni medya platformlarında kullanıcı yorumları aracılığıyla kamusal söylemin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Ancak bu etkileşim alanları, demokratik katılımı teşvik etmenin yanı sıra, sıklıkla nefret söylemi, ayrımcılık ve ötekileştirme gibi sorunlu dil pratiklerinin de yaygınlaştığı mecralar hâline gelmektedir. 5 Haziran - 5 Temmuz 2025 tarihleri arasında, belirlenen haber platformlarında yayımlanan 20 haberin altındaki kullanıcı yorumlarına yönelik yapılan içerik analizi, yeni medya platformlarında ifade özgürlüğü söylemi altında meşrulaştırılan ancak çoğu zaman hakaret, aşağılama, cinsiyetçilik, ırkçılık ve ideolojik kutuplaşma gibi içeriklerle desteklenen sistematik bir nefret söylemi üretiminin söz konusu olduğunu göstermektedir. Nitel veri analizi sürecinde elde edilen veriler, nefret söylemi bağlamında sekiz temaya (cinsel ima/saldırı, küfür, aşağılama/hakaret, görünüş temelli, cinsel

yönelim, inanç ve mezhep, etnik köken ve kimlik, siyasal nefret söylemi) ayrılmıştır. Analiz süreci, kullanıcı yorumlarının bu temalar altında ne şekilde yoğunlaştığını, hangi grupları hedef aldığını ve nasıl bir dijital söylem ortamı inşa ettiğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Haberler.com ve Ensonhaber adlı web sitelerinden ve Haber7 ve Onedio'nun Facebook sayfalarından seçilen haberlere ilişkin açıklamalar Tablo 1'de paylaşılmıştır.

Tablo 1*Analiz Edilen Haberlere Yönelik Bilgiler*

Kaynak	Haber Başlığı	Haber Tarihi
Haberler.com	Emre Altuğ'dan cesur klip! Partneriyle aynı dondurmayı paylaştı	03.07.2025
	Şeyma Subaşı kırmızı bikinili pozuyla karın kaslarını sergiledi	30.06.2025
	Ece Erken, bir zamanlar "Eniştem" dediği Sinan Akçıl'la el ele yakalandı	30.06.2025
	Gazeteci İrfan Değirmenci Kadıköy'de gözaltına alındı	28.06.2025
	Otobüste etek altı fotoğraf çektiği iddia edilen emekli hakime gözaltı	27.06.2025
Ensonhaber	İzmir'deki yangın Çeşme'de eğlenceye engel olmadı	04.07.2025
	Serenay Sarıkaya tatilde! 33 yaşına özel bikinili pozlar verdi	02.07.2025
	Sevgilisinden yeni ayrılan Yasemin Kay Allen, cesur pozlar verdi	30.06.2025
	Galatasaray, Dorka Kata Juhasz'ı kadrosuna kattı	16.06.2025
	Ekrem İmamoğlu'nun kasası Fatih Keleş itirafçı oldu	14.06.2025
Haber7 Facebook	Mezuniyet törenini sabote etmeye çalıştı! CHP'li Doruk Dörücü, Boğaziçi Üniversitesi mezuniyet töreninde diplomasını yırttı	04.07.2025
	İnce CHP'ye, Memleket Partisi kongreye! Muharrem İnce'nin bugün CHP'ye katılması beklenirken, Memleket Partisi ise	24.06.2025

	kapatılma gündemi ile kongre kararı aldı. Sevgilisinden yeni ayrılan Yasemin Kay Allen, cesur pozlar verdi	
	Fatih Altaylı gözüaltına alındı	21.06.2025
	Özlem Gürses haddini aştı! İslam'a çirkin iftira	19.06.2025
	Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ, bugün "halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik etme" suçlamasıyla yargılandığı davada tahliyesine karar verildi.	17.06.2025
Onedio Facebook	Serenay Sarıkaya doğum gününü iddialı pozlarla kutladı...	02.07.2025
	Miss Turkey 2024 unvanıyla Hindistan'da düzenlenen Miss World 2025 yarışmasında Türkiye'yi temsil eden İdil Bilgen'den tatil pozları	01.07.2025
	Hande Doğandemir, Bodrum'da kaldığı otelde Liverpool'un yıldız futbolcusu Muhammed Salah ile poz verdi.	28.06.2025
	Ekrem İmamoğlu'ndan yeni paylaşım: "Biz yargılanmıyoruz, direkt cezalandırılıyor!"	26.06.2025
	Beren Saat: "Aşk-ı Memnu gibi aynı özgürlükte istediğimizi çekebileceğimiz koşullar oluşana kadar ana akımda olmayacağım."	26.06.2025

Araştırmada incelenen 20 haber başlığı, nefret söylemi üretimi açısından hem içerik hem de dil bakımından çeşitli örüntüler sunmaktadır. Başlıklar, genel olarak magazin ve siyasal-toplumsal içerikler olmak üzere iki ana grupta toplanabilmektedir. Kadın ünlülere odaklanan haberlerde bedenın teşhiri, özel yaşamın ifşası ve "cesur" gibi sıfatların öne çıkarılması, kullanıcı yorumlarında da cinsiyet temelli nefret söylemini tetiklemektedir. Politikacılar ve gazetecilere yönelik haber başlıkları, kullanıcı yorumlarında ideolojik kutuplaşmayı körükleyen ve nefret söylemini besleyen önemli içerik alanlarını oluşturmaktadır. Özellikle muhalefet partilerine mensup siyasetçiler ya da muhalif kimliğiyle bilinen gazetecilere ilişkin haberlerde, yorumlar genellikle kutuplaştırıcı, saldırgan ve dışlayıcı bir dil içermektedir. Bu bağlamda, seçilen haberler hem cinsiyetçi hem de ideolojik nefret

söylemlerini incelemek için uygun bir örneklem sunmakta; yeni medya ortamında dijital etkileşimin nefret söylemi üretimiyle nasıl kesiştiğine dair anlamlı veriler üretmektedir. Mevcut araştırmadan elde edilen nefret söylemine yönelik temalar ve temalara ilişkin frekans sayıları, Tablo 2’de paylaşılmıştır.

Tablo 2

Analiz Edilen Haberlere Yönelik Bilgiler

Tema	Açıklama	Frekans Sayıları	% Yüzdelik Değer
Cinsel ima/saldırı	Kullanıcıların yorumlarında doğrudan veya örtük biçimde cinsellik içeren ya da rıza dışı cinsel eylemleri ima eden ifadeleri kapsamaktadır.	122	20,33
Küfür	Yorumlarda doğrudan müstehcen dil kullanımını ifade etmektedir.	70	11,61
Aşağılama/hakaret	Bireyleri küçük düşürücü, onur kırıcı, değersizleştirici ifadeleri içermektedir. Sıklıkla kişisel saldırı biçiminde ortaya çıkmakta ve hedef alınan kişi ya da grubu toplum nezdinde itibarsızlaştırmayı amaçlamaktadır.	200	33,17
Görünüş temelli (beden/yaş/kilo vb.)	Kişilerin fiziksel özelliklerine (kilo, yaş, dış görünüş vb.) dayalı yapılan alaycı yorumlardır.	48	7,96
Cinsel yönelime dayalı	Bireylerin varsayılan cinsel yönelimlerine yönelik dışlama, alay etme ya da ötekileştirme içeren ifadelerdir.	10	1,66
İnanç ve mezhebe dayalı	Bireylerin dini inançlarına, mezheplerine veya inançsızlıklarına yönelik olarak kullanılan nefret içerikli söylemleri kapsamaktadır.	25	4,15

Etnik köken ve kimlik temelli	Yorumlarda belirli bir etnik kimliği hedef alan; ayrımcı, dışlayıcı, ötekileştirici ya da düşmanlaştırıcı ifadeleri içeren söylemlerdir..	26	4,31
Siyasal nefret söylemi	Bireylerin dini inançlarına, mezheplerine veya inançsızlıklarına yönelik olarak kullanılan nefret içerikli söylemleri kapsamaktadır.	102	16,92
Toplam: 603			%100

Tablo 2’deki veriler, çevrimiçi kullanıcı yorumlarında tespit edilen nefret söylemi türlerine ilişkin tematik dağılımı frekans ve yüzdelik oranlar üzerinden göstermektedir. Bu dağılım, dijital medya ortamında hangi tür söylemlerin daha yaygın ve belirgin olduğunu ortaya koymak açısından önemli ipuçları sunmaktadır. En yüksek frekansa sahip tema *Aşağılama/hakaret* (%33,17) olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, kullanıcı yorumlarında bireylere yönelik onur kırıcı, küçük düşürücü ya da itibarsızlaştırıcı ifadelerin dijital iletişimin en baskın nefret biçimlerinden biri olduğunu göstermektedir. Aşağılama, yalnızca doğrudan kişisel saldırıları değil, aynı zamanda grup aidiyetlerine yönelik yıpratıcı söylemleri de içerebilmektedir. Aşağıda bu temaya ilişkin bazı kullanıcı yorumları anonim olarak paylaşılmıştır:

KY-141: “Allah belanı versin edepsiz rezil bu dünyalık başka bir şey bulamadın mı paylaşacak edepsiz rezil utanmaz soytarı”

KY-97: “Yüzsüzlük ahlaksızlık ne ararsan var seni itin köpeğin maskarası ettiler sen hala o kapıdasın ne diyelim herkes hak ettiği kadar olur”

KY-393: “Bu yarattıktan ne millete ne devlete hiçbir fayda beklemeyin tam aksine Türkiye’nin başına bir şey gelse bu adam sırtından vurur”

İkinci sırada yer alan *Cinsel İma/saldırı* teması (%20,23), yorumların özellikle kadınlara yönelik cinsel söylemler ve rıza dışı cinsel çağrışımlar açısından yoğun kullanıldığını ortaya koymaktadır. Bu sonuç, çevrimiçi mecralarda cinsiyet temelli nefretin önemli bir bileşeni olan dijital taciz ve şiddetin görünürlüğüne işaret etmektedir. Temaya ilişkin örnek kullanıcı yorumları şu şekildedir:

KY-18: “Yediğini toplarsak İstanbul’a 4. Köprü olur.”

KY-502: “Rol gereğide olsa akraba s*kişini seviyon heralde yosma.”

KY-311: “Pozdan ziyade başka şeylerde vermiştir muhtemelen.”

Siyasal nefret söylemi teması ise %16,92 oranıyla dikkat çekici bir yaygınlığa sahiptir. Bu oran, politik kutuplaşmanın dijital kamusal alanda kullanıcılar arasında ötekileştirici, dışlayıcı ve tehditkâr söylemlere dönüştüğünü göstermektedir. Siyasi figürlere yönelik aşağıda

yer alan sert ifadeler, çoğu zaman bireysel eleştiriyi aşarak tüm bir toplumsal kesimi hedef alabilecek niteliktedir.

KY-41: “*Cahil Hırsız Partisinin şanına yakışır hırsızları ...* 🤔🤔🤔🤔”

KY-3: “*Omurgasızlar bir araya toplanıyor vatana millete sahip çıkmak gerekiyor*”

KY-199: “*Bu fııldaklık CHP'lilerin Özünde var galiba... onlarca kez demeci var incenin CHP yi yerden yere vuruyordu ama ne hikmetse yalanmaya gitti galiba*”

Küfür temasının %11,61'lik oranı, kullanıcı yorumlarının doğrudan saldırgan, müstehcen ve öfke içeren söylem kalıplarına açık olduğunu göstermektedir. Bu durum, nefret söyleminin yalnızca yapısal değil, aynı zamanda sosyolojik yapılardan beslendiğini göstermektedir. Doğrudan küfür içeren kullanıcı yorumları aşağıda paylaşılmıştır:

KY-282: “*Geber a*ına ko*umun üçkağıtçı hırsızı*”

KY-411: “*S*ktir lan at kafası*”

KY-600: “*TİPİNİ S*KTIĞIMIN VATAN HAINİ GARGAMELİ*”

Daha düşük oranlarla ifade edilen *Görünüş temelli* (%7,96), *Etnik köken ve kimlik temelli* (%4,31), *İnanç ve mezhebe dayalı* (%4,15) ve *Cinsel yönelime dayalı* (%1,66) temalar ise kullanıcı yorumlarında daha az temsil edilmekle birlikte, belirli kişi ve gruplara yönelik ayrımcı ve ötekileştirici söylemlerin sürekliliğini göstermektedir. Özellikle etnik, dini ve cinsel yönelime dayalı nefret söylemleri, toplumsal önyargıların dijital ortama nasıl taşındığını gözler önüne sermektedir:

KY-501: “*İskeletor andaval git bingöle seni bekliyor aile sağlığı*”

KY-177: “*Herif ortadoğu köpeğine benziyor. Akli olan beyaz tenli renkli gözlü erkek sever.*”

KY-72: “*Yahudi devşirmesi, tohumu bozuk*”

KY-20: “*Polis böyle topları toplar işte...devlete meydan okuyamaz istediğiniz gibi sallayamazsınız yumuşak bey*”

Yeni medya platformlarının yorum alanlarında ifade özgürlüğünün sınırlarını aşan, sistematik ve çok katmanlı bir nefret söylemi üretiminin mevcut olduğu kullanıcı yorumlarından da görüldüğü üzere aşıkardır. Kullanıcılar, gündelik etkileşim içinde bireylere ya da gruplara yönelik ötekileştirici, aşağılayıcı ve düşmanca ifadeler kullanarak yalnızca eleştiri sınırlarını aşmakla kalmamakta, aynı zamanda yeni medyada ciddi bir toplumsal kutuplaşmanın inşasına katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda, yorumların birçoğunun yalnızca söylemsel şiddetle sınırlı kalmadığı, aynı zamanda hukuki anlamda nefret suçu kapsamında değerlendirilebilecek içerikler barındırdığı da dikkat çekmektedir. Özellikle etnik köken, cinsiyet, cinsel yönelim, dini inanç veya politik görüş gibi anayasal düzeyde koruma altına alınmış kimlik kategorilerine yönelik hakaret, tehdit ve aşağılama ifadeleri, Türk Ceza Kanunu'nun 122. maddesi kapsamında suç teşkil edebilecek niteliktedir. Bu durum, yeni medya platformlarının denetimsizliğinin hukuk devleti ilkeleri ve insan hakları açısından da ciddi bir sorun alanı oluşturduğunu göstermektedir. Dahası, bu söylemlerin yaygınlığı ve normalleşmesi, yeni medyanın nefret söyleminin dolaşımını hızlandıran ve yeniden üreten yapılar hâline geldiğine işaret etmektedir. Bu nedenle, sadece bireysel sorumluluğa değil, aynı zamanda platform politikalarına, içerik denetim mekanizmalarına ve yeni medya okuryazarlığına yönelik çok katmanlı müdahalelere ihtiyaç duyulduğu açıktır.

Şekil 1

Kelime Bulutu

MAXQDA 24

Kelime bulutu, nitel verilerden elde edilen sözcüklerin tekrar edilme sıklığını görselleştiren bir analiz aracıdır. Görselde daha büyük puntolarla yer alan kelimeler, diğerlerine kıyasla daha yüksek frekansta kullanılmıştır. Şekil 1’de kullanılan renkler ise görsel estetik dışında herhangi bir anlamsal farklılık ifade etmemektedir. Analiz sürecinde en az üç kez tekrar eden sözcükler dikkate alınmış; bağlaçlar, edatlar ve tek harfli ifadeler gibi anlamsal katkısı olmayan unsurlar hariç tutulmuştur. Ayrıca, anlamca örtüşen kelimeler birleştirilmiş ve anlamsız ifadeler metinden çıkarılmıştır. Bu işlemler sonucunda toplam 2969 farklı kelimeye ulaşılmıştır. Görselleştirmede yer alan kelimeler, söylem düzeyinde nefretin hangi kategorilerde yoğunlaştığını ve hangi kavramların hedef alındığını anlamaya olanak tanımaktadır.

Kelime bulutunda en büyük boyutta yer alan ifadeler olan “vatan”, “hain”, “hırsız”, ve “İmamoğlu” hem politik hem de ideolojik bağlamda sıklıkla tekrarlandığını göstermektedir. Bu kelimeler, özellikle siyasal tartışmalarda kullanılan kutuplaştırıcı dilin, bireyleri ya da grupları “vatansever” ve “hain” gibi ikili karşıtlıklar üzerinden tanımlayarak dijital ortamda nefret söylemini yeniden ürettiğini göstermektedir. Kelime bulutunda dikkat çeken diğer ifadelerden “şerefsizler”, “alçak”, “pislik”, “cahil”, “rezil”, “ahlaksız”, “patlak” gibi kavramlar, birey ya da gruplara yönelik doğrudan aşağılama, hakaret ve kişisel saldırı içeren bir nefret söylemi dilinin egemen olduğunu göstermektedir. Bu ifadeler, yeni medyada bireylerin kolaylıkla itibarsızlaştırılabildiğini ve düşmanca bir iletişim kültürünün yerleşik hâle geldiğine işaret etmektedir. Ayrıca, “Yahudi”, “Siyonist”, “İsrail” gibi terimlerin dinsel ve etnik temelli nefret söylemini, “dansöz”, “porno”, “fırıldak” gibi ifadelerin ise özellikle kadınlara, cinsel yönelimlere ve siyasal kimliklere yönelik saldırılarda sembolik olarak kullanılarak bireyleri itibarsızlaştırma, küçük düşürme ya da toplumsal normlara aykırı göstermek amacıyla araçsallaştırıldığı görülmektedir. Son olarak, “CHP”, “Muharrem”, “İmamoğlu” gibi siyasal aktörlere ya da kurumlara doğrudan gönderme yapan ifadelerin çevresinde yer alan hakaret içerikli kelimeler, siyasal nefret söyleminin birey temsilleri üzerinden partilere

yönlendirildiğini ve dijital politik söylemin sıklıkla kişiselleştirilmiş düşmanlıklar üzerinden kurulduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, Şekil 1’de yer alan kelime bulutu, kullanıcı yorumlarındaki nefret söyleminin yalnızca bireysel değil; aynı zamanda toplumsal, ideolojik, kültürel ve siyasal önyargılarla iç içe geçtiğini ve yeni medyanın nefretin sıradanlaştığı bir kamusal mecra hâline geldiğini çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır.

Tablo 3

Kelime Analizine İlişkin Bulgular

Kelime	Frekans	% Yüzdelik Değer
vatan	22	0,74
hırsız	18	0,61
hain	13	0,44
imamoğlu	12	0,40
chp	10	0,34
ajan	7	0,24
fırıldak	7	0,24
ahlaksız	6	0,20
israil	6	0,20
muharrem	6	0,20

Tablo 3, nefret söylemine yönelik kullanıcı yorumlarından elde edilen sözcük frekanslarını göstermektedir ve yeni medya ortamlarındaki dilin kutuplaştırıcı, ötekileştirici ve ideolojik yüklü bir yapıya büründüğünü ortaya koymaktadır. En sık geçen kelimelerden vatan (22), hırsız (18) ve hain (13) sözcükleri, söylemin çoğunlukla suçlayıcı ve dışlayıcı bir karakter taşıdığını göstermektedir. Bu kelimeler, genellikle karşıt görüşteki birey veya grupların meşruiyetini sorgulamak, onları tehdit ya da düşman olarak konumlandırmak amacıyla kullanılmaktadır. Aynı şekilde, İmamoğlu (12) ve CHP (10) gibi siyasal figür ve partilerin yüksek frekansta geçmesi, nefret söyleminin büyük ölçüde siyasal kutuplaşma üzerinden şekillendiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra, ajan, fırıldak, ahlaksız gibi sözcükler; bireylere yönelik güvenilmezlik ve ikiyüzlülük atıflarının sıkça yapıldığını düşündürmektedir. Bu tür ifadeler, doğrudan hedef alınan kişi ya da grupların toplumsal itibarını zedelemeye yöneliktir. İsrail kelimesinin de listede yer alması, nefret söyleminin zaman zaman uluslararası kimlikler üzerinden etnik ya da dini düşmanlaştırma biçiminde de kendini gösterdiğine işaret etmektedir.

İnternet gazeteciliği, kullanıcıların yayımlanan haberlere doğrudan geri bildirimde bulunabilmesini mümkün kılan interaktif yapısıyla, dijital kamusal alanda yeni katılım biçimlerinin önünü açmıştır. Ancak, özellikle anonim yorumlara izin veren sistemlerin yaygınlaşması, bu alanları nefret söyleminin görünürlük kazandığı ve normalleştiği mecalara dönüştürmektedir (Evers, 2010). Mevcut araştırmada elde edilen bulgular da bu eğilimi doğrulamakta; yeni medya ile gerçekleşen etkileşimin ifade özgürlüğünü desteklemesinin yanı sıra, gerekli denetim ve içerik filtreleme mekanizmaları olmadığında ayrımcı, saldırgan ve ötekileştirici içeriklerin hızla yayılabildiğini ortaya koymaktadır. Ghenai ve arkadaşlarının (2025) yakın tarihli çalışmasında da vurgulandığı üzere, nefret söyleminin yeni medya platformlarında yayılmasını önlemek amacıyla gerçek zamanlı müdahaleler, otomatik tespit sistemleri ve özel içerik düzenleme stratejileri kritik bir öneme sahiptir. Ek olarak, bu stratejilerin etkin ve sürdürülebilir olabilmesi için yalnızca teknolojik altyapının geliştirilmesi yeterli değildir; aynı zamanda ulusal ve uluslararası yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi, sosyal medya platformlarının içerik sorumluluğu konusunda etkin rol üstlenmeleri ve kullanıcıların yeni medya okuryazarlığı düzeyinin artırılması gibi çok katmanlı önlemlerin

hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, yeni medya ortamları yalnızca katılımcı demokrasinin bir aracı olarak değil, aynı zamanda nefret söyleminin ve hatta nefret suçunun yeniden üretildiği ve toplumsal kutuplaşmanın derinleştiği alanlar olarak da değerlendirilmelidir.

Sonuç

Yeni medya ortamlarında kullanıcıların içeriklere anonim ya da sahte profiller aracılığıyla yorum yapabilmesi, dijital kamusal alanın sorumluluk sınırlarını ciddi biçimde belirsizleştirmektedir. Anonimliğin sağladığı görünmezlik, bireylerin gündelik yaşamda sosyal ya da hukuki yaptırımlara maruz kalmaksızın, nefret söylemi içeren ifadeleri daha açık, daha saldırgan ve çoğu zaman da daha yaygın şekilde dile getirmelerine olanak tanımaktadır. Kullanıcıların çoğu zaman hesap verilebilirlikten uzak şekilde yorum yapabilmesi hem yeni medya etiği hem de kişisel hak ve özgürlükler açısından ciddi tehditler içermektedir. Bu bağlamda, denetim eksikliği önemli bir sorun olarak öne çıkmaktadır. İnternette yayın yapan bazı haber sitelerinin ve sosyal medya hesaplarının yorum alanlarında etkili bir içerik filtreleme ya da ön denetim mekanizması uygulamamakta; nefret söylemine yönelik şikâyet ve raporlama sistemleri ise büyük ölçüde eksik, sembolik veya etkisiz kalmaktadır. Dahası, kullanıcılar tarafından yapılan saldırgan ya da ayrımcı yorumlara gelen beğeniler, destekleyici yanıtlar ya da alıntılar, bu tür içeriklerin yalnızca görünürlüğünü artırmakla kalmayıp aynı zamanda toplumsal düzeyde bir meşruiyet zemini oluşturmaya da zemin hazırlamaktadır.

Nefret söyleminin diğer bir belirleyici bileşeni ise haberciliğin yapısal dönüşümüdür. Özellikle tıklanma (clickbait) ve etkileşim odaklı içerik stratejileri, dijital medya kuruluşlarının habercilik anlayışını köklü biçimde değiştirmiştir. Sansasyonel başlıklar, kişisel mahremiyeti ihlal eden içerikler, bedenine ya da özel yaşamın cinselleştirilerek sunulması gibi yöntemler, kullanıcı yorumlarında nefret söylemini tetikleyen başlıca etkenler arasında yer almaktadır. Haberin nesnel sunumu yerine duygusal ve ajitatif dilin tercih edilmesi, okuyucuda öfke, tikslenme ya da düşmanlık duygularını kışkırtmakta ve bu duygular genellikle nefret içerikli yorumlarla dışa vurulmaktadır. Böylece, internet haberciliğinde içeriklerin biçim ve dili, yalnızca bilgilendirme aracı değil, aynı zamanda nefret söyleminin tetikleyicisi olarak da işlev görmektedir.

Bu çalışma, yeni medya ortamlarında kullanıcı yorumlarında üretilen nefret söylemi biçimlerini ve bu söylemlerin dijital kamusal alandaki işlevini nitel bir içerik analizi yoluyla ortaya koymuştur. Elde edilen veriler, yeni medyanın etkileşimli yapısının ifade özgürlüğü adına sağladığı alanların, aynı zamanda nefret söyleminin sistematik olarak üretildiği, dolaşıma sokulduğu ve normalleştirildiği birer mecraya dönüştüğünü göstermektedir. İnternet gazeteciliği ve sosyal medyada görüldüğü gibi bireyler yalnızca içerik tüketicisi değil, aynı zamanda ideolojik, cinsiyetçi ve ayrımcı dil pratiklerinin taşıyıcısı hâline gelmiştir. Yeni medya teknolojilerinin sunduğu anonimlik ve denetimden uzak yapı, kullanıcıların özellikle kadınlar, politik figürler, azınlık grupları ve farklı kimliklere sahip bireylere yönelik düşmanlaştırıcı ifadeleri daha açık biçimde ifade etmelerine zemin hazırlamaktadır. Cinsiyet temelli söylemler sıklıkla cinsel imada bulunma, ahlaki yargılama ve beden üzerinden aşağılama biçiminde karşımıza çıkarken; siyasal içerikli yorumlar ise politik aktörler üzerinden ideolojik kutuplaşmaları yeniden üretmektedir. Ayrıca, etnik kimlik, inanç ve cinsel yönelim gibi kırılgan alanlara yönelik yorumlar, yeni medya platformlarının çoğulcu bir tartışma zemini sunmaktan öte dışlayıcı, ötekileştirici ve kutuplaştırıcı bir söylem ortamına dönüştüğünü göstermektedir.

Nefret söylemiyle mücadele yalnızca bireysel farkındalıkla sınırlı kalmamalı; aynı zamanda platformların içerik denetleme politikalarının güçlendirilmesi, algoritmik müdahale yöntemlerinin geliştirilmesi, yeni medya okuryazarlığının yaygınlaştırılması ve yasal çerçevelerin güncellenmesi gibi bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Bu çalışma, yeni

medyanın olanakları ile riskleri arasındaki gerilimi görünür kılarak, nefret söyleminin çok katmanlı yapısına dikkat çekmekte ve bu alanda yapılacak gelecekteki çalışmalara eleştirel bir zemin sunmaktadır. Ek olarak, kullanıcı anonimliği, denetimsizlik, destekleyici etkileşimler ve sansasyonel habercilik pratikleri, birbirini besleyen bir döngü içinde nefret söyleminin yeni medyada görünür ve yaygın bir problem olarak karşımıza çıkmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, yalnızca bireyleri değil; aynı zamanda haber kuruluşlarını, platform sahiplerini ve içerik denetleyicilerini de sorumluluk almaya davet eden çok düzeyli ve kapsayıcı stratejilere ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi hâlde, yeni medya araçları bilgiye erişimin demokratikleşmesi yönünde değil, dijital ayrımcılığın ve kutuplaşmanın kalıcılaştığı bir yapıya evrilme riski taşımaktadır.

Son olarak bu araştırmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, çalışmanın örneklemini, yalnızca 5 Haziran–5 Temmuz 2025 tarihleri arasında kullanıcı yorumlarına açık olan Haberler.com, Ensonhaber, Haber7 ve Onedio gibi internet haberciliğine odaklanan dört haber platformuyla sınırlıdır. Bu durum, Türkiye'deki tüm internet haberciliği ekosistemini temsil etmeyi zorlaştırabilir. Ayrıca, her platformdan sadece 5'er haber seçilmesi, kullanıcı yorumlarının çeşitliliğini ve hacmini sınırlayan bir faktördür. Yorumların analizinde kullanılan nitel içerik analizi yöntemi, araştırmacının yorumlayıcı rolü nedeniyle belirli düzeyde öznel değerlendirmeler içerebilir. Bununla birlikte, yalnızca çevrimiçi kullanıcı yorumlarının analiz edilmesi, bireylerin nefret söylemi algılarını doğrudan ölçmeye imkân tanımamaktadır. Bu sınırlılıklara rağmen, çalışma nefret söyleminin dijital yorum kültürü içindeki temsiline dair önemli veriler sunmaktadır. Gelecekteki araştırmaların, nefret söylemini yalnızca metin temelli yorumlarla sınırlı bırakmayıp; görseller, emojiler ve videolar gibi çoklu medya içeriklerini de kapsayacak biçimde genişletmeleri ve yeni medya okuryazarlığı, platform politikaları ile yasal düzenlemelere odaklanmaları, alana bütüncül katkılar sağlayacaktır.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı: Tek Yazar (Burak İLİ)

Etik Kurul Onayı: Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

Finansal Destek ve Teşekkür: Yazar, çalışmada finansal destek almadığını bildirmiştir.

Çıkar Çatışması: Yazar, herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını bildirmiştir.

Kaynaklar

- Aktaş, C. (2007). İnternet'in gazeteciliğe getirdiği yenilikler. *Selçuk İletişim*, 5(1), 30-41.
- Alkiviadou, N. (2018). Hate speech on social media networks: towards a regulatory framework? *Information & Communications Technology Law*, 28(1), 19-35. <https://doi.org/10.1080/13600834.2018.1494417>
- Alpaydin, E. (2020). *Introduction to machine learning*. Cambridge: MIT Press
- Anjum, & Katarya, R. (2024). Hate speech, toxicity detection in online social media: A recent survey of state of the art and opportunities. *International Journal of Information Security*, 23(1), 577-608. <https://doi.org/10.1007/s10207-023-00755-2>
- Aziz, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma ve yöntem teknikleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Barth, N., Wagner, E., Raab, P., & Wiegärtner, B. (2023). Contextures of hate: Towards a systems theory of hate communication on social media platforms. *The Communication Review*, 26(3), 209-252. <https://doi.org/10.1080/10714421.2023.2208513>
- Baurjan, D., & Janat, A. (2024). Moğolistan'da dijital nefretin yükselişi. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 68-88.
- Bilge, R. (2016). Sosyal medyada nefret söyleminin inşası ve nefret suçlarına ilişkin yasal düzenlemeler. *Yeni Medya*(1), 1-14.
- Binark, M. (2010). Nefret söyleminin yeni medyada dolaşıma girmesi ve türetilmesi. T. Çomu (Ed.), *Yeni medyada nefret söylemi* içinde (ss. 11-53). Kalkedon Yayınları.
- Boutyline, A., & Willer, R. (2017). The social structure of political echo chambers: Variation in ideological homophily in online networks. *Political Psychology*, 38(3), 551-569. <https://doi.org/10.1111/pops.12337>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brown, A. (2017). What is so special about online (as compared to offline) hate speech? *Ethnicities*, 18(3), 297-326. <https://doi.org/10.1177/1468796817709846>
- Budak, E. (2023). Sürdürülebilir Bir Gazetecilik Mümkün mü?. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (63), 244-266. <https://doi.org/10.47998/ikad.1293163>
- Bulunmaz, B. (2015). Yeni medyada nefret söylemi ve üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 73-88.
- Büyüktanır, B., Yakar, Ö., & Girgin, A. B. A. (2025). Sosyal medyada nefret söylemi çerçevesi: Geçmişten günümüze kapsamlı bir derleme. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 40(1), 685-712. <https://doi.org/10.17341/gazimmfd.1327840>
- Chetty, N., & Alathur, S. (2018). Hate speech review in the context of online social networks. *Aggression and Violent Behavior*, 40, 108-118. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2018.05.003>
- Çelik, E. (2013). Nefret söylemi, ifade özgürlüğünün neresinde?. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), 205-240.

- Dreißigacker, A., Müller, P., Isenhardt, A., & Schemmel, J. (2024). Online hate speech victimization: Consequences for victims' feelings of insecurity. *Crime Science*, 13(1), 4. <https://doi.org/10.1186/s40163-024-00204-y>
- Erjavec, K., & Kovačič, M. P. (2012). "You don't understand, this is a new war!" Analysis of hate speech in news web sites' comments. *Mass Communication and Society*, 15(6), 899-920. <https://doi.org/10.1080/15205436.2011.619679>
- Evers, H. (2010). *İnternet haberciliği: Yeni etik sorunlar mı?* Ankara: Fersa Yayınları.
- Ghenai, A., Noorian, Z., Moradisani, H., Abadeh, P., Erentzen, C., & Zarrinkalam, F. (2025). Exploring hate speech dynamics: The emotional, linguistic, and thematic impact on social media users. *Information Processing & Management*, 62(3), 104079. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2025.104079>
- Gitari, N. D., Zuping, Z., Damien, H., & Long, J. (2015). A lexicon-based approach for hate speech detection. *International Journal of Multimedia and Ubiquitous Engineering*, 10(4), 215-230. <http://dx.doi.org/10.14257/ijmue.2015.10.4.21>
- Gönenç, E. Ö., & Kılınç, H. (2020). İnternet gazeteciliği ve etik. A. İşman, A. Z. Özgür, & M. Öztunç (Eds.), *İletişim çalışmaları* (ss. 97–116). Sakarya Üniversitesi Yayınları.
- Gracia-Calandín, J., & Suárez-Montoya, L. (2023). The eradication of hate speech on social media: A systematic review. *Journal of Information, Communication and Ethics in Society*, 21(4), 406-421. <https://doi.org/10.1108/JICES-11-2022-0098>
- Guiora, A., & Park, E. A. (2017). Hate speech on social media. *Philosophia*, 45, 957-971. <https://doi.org/10.1007/s11406-017-9858-4>
- Gunter, B. (2012). The quantitative research process. In K. B. Jensen (Ed.), *A handbook of media and communication research: Quantitative and qualitative methodologies* (2nd ed., pp. 237–264). Routledge.
- Howard, J. W. (2019). Free speech and hate speech. *Annual Review of Political Science*, 22, 93-109. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-051517-012343>
- Jahan, M. S., & Oussalah, M. (2023). A systematic review of Hate Speech automatic detection using Natural Language Processing. *Neurocomputing*, 546, 126232. <https://doi.org/10.1016/j.neucom.2023.126232>
- Kapil, P., & Ekbal, A. (2020). A deep neural network based multi-task learning approach to hate speech detection. *Knowledge-Based Systems*, 210, 106458. <https://doi.org/10.1016/j.knosys.2020.106458>
- Karaman, H., & Işıklı, Ş. (2016). Twitter'daki dini ve etnik temelli nefret söylemlerinin analizi. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 7(25), 137-152. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2016.4.008.x>
- Kasım, M. & Tunç, P. (2022). Nefret söylemi bağlamında haber manipölasyonlarının basın etik ilkelerine göre değerlendirilmesi. *Türk Kamu Yönetimi Dergisi*, 3(1), 65-89. <https://tujpa.com/index.php/journal/article/view/38>
- Kindermann, D. (2023). Against 'hate speech'. *Journal of Applied Philosophy*, 40(5), 813-835. <https://doi.org/10.1111/japp.12648>
- Leets L. (2002). Experiencing hate speech: Perceptions and responses to anti-Semitism and antigay speech. *Journal of Social Issues*, 58, 341–361. <https://doi.org/10.1111/1540-4560.00264>

- MacAvaney, S., Yao, H. R., Yang, E., Russell, K., Goharian, N., & Frieder, O. (2019). Hate speech detection: Challenges and solutions. *PloS One*, 14(8), e0221152. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0221152>
- Matamoros-Fernández, A., & Farkas, J. (2021). Racism, hate speech, and social media: A systematic review and critique. *Television & New Media*, 22(2), 205-224. <https://doi.org/10.1177/1527476420982230>
- Moy, T. X., Raheem, M., & Logeswaran, R. (2021). Hate speech detection in English and non-English languages: A review of techniques and challenges. *Webology*, 18(Special Issue), 929–938. <https://doi.org/10.14704/WEB/V18SI05/WEB18272>
- Mullah, N. S., & Zainon, W. M. N. W. (2021). Advances in machine learning algorithms for hate speech detection in social media: A review. *IEEE Access*, 9, 88364-88376. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2021.3089515>
- Öztürk, F. E. (2022). Çevrimiçi okur yorumlarında Suriyeli sığınmacılara yönelik nefret söylemi: Altındağ örneği. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 508-530.
- Pavlik, J. V. (2001). *Journalism and new media*. Columbia University Press.
- Paz, M. A., Montero-Díaz, J., & Moreno-Delgado, A. (2020). Hate speech: A systematized review. *Sage Open*, 10(4). <https://doi.org/10.1177/2158244020973022>
- Pitsilis, G. K., Ramampiaro, H., & Langseth, H. (2018). Effective hate-speech detection in Twitter data using recurrent neural networks. *Applied Intelligence*, 48(12), 4730-4742. <https://doi.org/10.1007/s10489-018-1242-y>
- Rawat, A., Kumar, S., & Samant, S. S. (2024). Hate speech detection in social media: Techniques, recent trends, and future challenges. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Computational Statistics*, 16(2), e1648. <https://doi.org/10.1002/wics.1648>
- Reshamwala, A., Mishra, D., & Pawar, P. (2013). Review on natural language processing. *IRACST Engineering Science and Technology: An International Journal (ESTIJ)*, 3(1), 113-116.
- Sabahçı, B. (2022). İnternet haberlerinde nefret ve ayrımcı söylemler: örnek olaylarla içerik analizi. *Elektronik Cumhuriyet İletişim Dergisi*, 4(2), 22-32. <https://doi.org/10.54089/ecider.1169785>
- Sančanin, B., Penjišević, A., & Stefanović, D. (2025). Countering hate speech in the media: Challenges and solutions. *KNOWLEDGE-International Journal*, 69(1), 237-242. <https://ojs.ikm.mk/index.php/kij/article/view/7228>
- Vardal, Z. B. (2016). Nefret söylemi ve yeni medya. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 132-156.
- Varış, M., & Avşar, B. (2022). Sosyal medyada nefret söylemi. *TRT Akademi*, 7(14), 348-359. <https://doi.org/10.37679/trta.1064003>
- Walther, J. B. (2022). Social media and online hate. *Current Opinion in Psychology*, 45, 101298. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2021.12.010>
- Weber, A. (2009). *Nefret söylemi el kitabı*. Avrupa Konseyi Yayınları.
- Yanık, A. (2017). Sosyal medyada yükselen nefret söyleminin temelleri. *Global Media Journal TR Edition*, 8(15), 364-383.

- Yıldırım, A.& Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 11. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yigezu, M. G., Kolesnikova, O., Gelbukh, A., & Sidorov, G. (2025). Odio-BERT: Evaluating domain task impact in hate speech detection. *Journal of Intelligent & Fuzzy Systems*, 1-12. <https://doi.org/10.3233/JIFS-219349>
- Zhang, Z., & Luo, L. (2019). Hate speech detection: A solved problem? the challenging case of long tail on twitter. *Semantic Web*, 10(5), 925-945. <https://doi.org/10.3233/SW-180338>